

8. PILES BAPTISMALS DELS SEGLES XIX I PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XX

En aquest capítol hi relacionem les piles baptismals amb alguna referència de la seva pertinença a aquesta època. Modernistes, noucentistes, amb detalls florals propis de l'època, i per la semblança entre algunes. Per desgràcia, la documentació que ho podria certificar és escassa, degut a l'espoli que hi va haver durant la guerra civil. En total són quaranta-set piles baptismals.

Parròquia de Sant Andreu. Òrrius

Notes històriques: *Visitavit etiam sacrum crisma et oleum sanctum atque sacros fontes bapismales clave clausos que omnia invenit condecenter.*³⁵² Erigida l'any 1561. Estil romànic. El baptisteri té les característiques generals que s'assenyalen en el decret del Bisbat. Cal esmentar que la pila baptismal és de pedra de marbre negre. El baptisteri és a l'entrada *in cornu Evangelü*. Hi ha una capseta de plata pel baptisteri i dues culleres de plata per a administrar el baptisme.³⁵³

D'acord amb aquestes referències històriques, la pila que parla la visita de l'any 1921 no és l'actual, doncs aquesta última és de color marró i no pas negre.

Pila de pedra picada de forma octogonal, amb una sola cavitat en el seu interior. El pilar és quadrat, com també la base, de més amplada. La tapa, de llautó, té un mànec que és el signe del Bon Pastor. Aquesta tapa té la següent inscripció: *Fons vivus aqua regenerans unda purificans*.

Situada en un altar a l'esquerra de l'altar major, encara que abans estava situada a la dreta del presbiteri. Tant els picapedrers del poble com la gent antiga, no saben res de l'època d'aquesta pila, encara que pot ser la d'abans de la guerra de 1936, amb l'afegitó del pilar de suport, doncs aquest es veu de construcció diferent.

³⁵² Dades textuais de: *Visitatio...*, n. 1.

³⁵³ Informació extreta de: *Elencos...*, vol. XVII. 235, 236. n. 1.

A les següents monografies hi ha notes que tenen relació amb la pila baptismal històrica d'aquesta parròquia.

“Les parròquies del Maresme”. Paulina Almerich i Padró. Vallgorguina. 1996: *El baptisteri és l'únic que queda de la vella església romànica de Òrrius, documentada des del 1023*.

“Les excavacions a l'església de Sant Andreu”. Òrrius. José I. Padilla i Elisenda Vives i Balmaña. Barcelona. 1983: *El 25 de setembre de 1421 en l'informe del visitador de la visita pastoral a Òrrius, es diu: “examinà la pica baptismal que trobà en la forma deguda”*.

Parroquial Basílica dels Sants Just i Pastor. Barcelona

Nota històrica: Erigida l'any 801 per Ludovic Pius, fill de Carlemany. Beneïda el 25 de desembre de 1522. L'església té un baptisteri situat en el seu extrem. La pila baptismal és de pedra. Dividida en dues parts, una d'elles porta l'aigua sota terra. Té una bona tapa de fusta que tanca amb clau. Té una imatge esculpida de Sant Joan batejant a Crist. Hi ha un armari que guarda tot el que està prescrit per administrar el baptisme.³⁵⁴

L'Església és bastida sobre l'antic edifici romànic o paleocristià; hi ha alguns elements visigòtics que ho testimonien, com dos capitells que fan les funcions de piques d'aigua beneïda, dels segles VI o VII, situats, un al costat de la sagristia i l'altre al portal major. Algunes informacions diuen que si aquests capitells també haurien fet les funcions de piles baptismals, cosa dubtosa, per les seves característiques.

En el capítol dedicat a les piles baptismals dels inicis del cristianisme fins els acabaments de l'edat mitjana parlem de la troballa d'una piscina baptismal del segle VI en aquesta parròquia.

De l'arxiu parroquial hem extret les següents notes històriques que creiem interessants, no només sobre la pila baptismal, sinó també sobre el baptisteri.

1417. Fundació de la capellania de Santa Brígida i Santa Redegundis, pels hereus de Pere de Tàrrega. La capella on es veneraven aquests sants, avui és el baptisteri.

24-10-1477. Sepultura de la família Guimerana a la capella de Santa Brígida, avui baptisteri.

31-3-1555. Pere Blay, mestre de cases, cobra sis lliures i cinc sous. Són per construir les fonts baptismals.

1557. Construcció del retaule de fusta de Ntra. Sra. de les Virtuts, pel fuster Joan Cabeza. Avui és la capella del baptisteri.

---

³⁵⁴ Ibid. vol. II. 8.

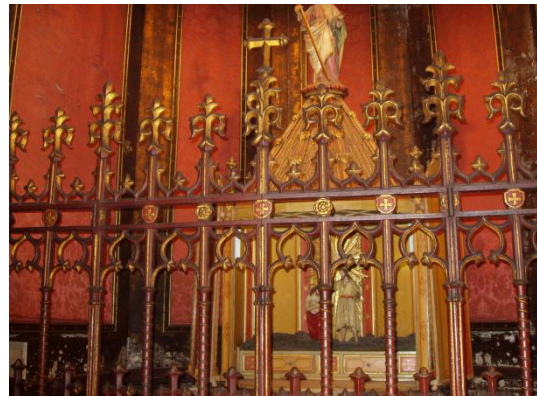
1569. Coberta per a les fonts baptismals. (Arxiu de l'Obra, llibre 22. pgs.5/6.)

1615. Contracte de la construcció d'una pila posterior. Sembla que és l'actual. Es desconeix el destí de l'anterior.

28-11-1616. Joan Huguet cobra set lliures per pintar un quadre i un àngel que es col·loca sobre les fonts baptismals.

26-12-1617. Benedicció de la pila de les fonts baptismals de jaspi de Tortosa, feta per Baltasar Bruel, que la construeix ovalada i amb peu. Abans estava situada al davant de l'altar de la Mare de Déu de l'Esperança. L'Arxiu de l'Obra, llibre 3, folis 207 i 214, diu: *I també Pere Mora, adroguer, al qual les pagam de ordre de Baltasar Bruel, picapedrer de Tortosa, i al dit acompliment de 73 lliures per lo preu de una pica de jaspe ovalada ab sa peania tota de jaspe per las fons baptismals. Conforme lo concert que es feu amb lo dit Bruel de Tortosa amb acta en poder de Joan Soler Farran notari de Barcelona.*

12-2-1625 *com les restans de 23 lliures que se li pagaren en dies passats. De lo dit mora se ha firmada apoca (rebut) en poder de Francesc Blam notari de Barcelona lo dia present.*

2 desembre 1835. L'antiga capella de les Virtuts és destinada a Baptisteri, o sigui, l'actual. Dirigeix les obres l'arquitecte Josep Nolla Cortès, la pinta Andreu Fuxench i la vidriera és deguda a Josep Artés. (Arxiu de l'Obra 29, foli 78, i rebuts d'aquest any.)

1863. Restauració del Baptisteri. La policromia a càrrec de l'artista Mirabent. El dibuix de la reixa és de Josep Oriol Mestres. Les escultures de la Fe i de Sant Joan Baptista són obra dels germans Pagès. (*Diari de Barcelona*, 14 gener, p. 444.)

La pila és de marbre rosat, molt deteriorada, circular i força gran, amb formes gallonades en relleu a tot el seu voltant. El peu que la sustenta és del mateix tipus de marbre. No es veu el seu interior ja que està tapada per una urna amb una escultura de Sant Joan batejant a Jesús. El baptisteri està tancat amb una reixa de ferro força atractiva. Corona l'urna la imatge de la Fe amb una creu a la mà.

Parròquia de Sant Adrià. Sant Adrià de Besòs

Notes històriques: *Visitavit etiam sacrum crisma et oleum sanctum atque sacros fontes bapismales clave clausos que omnia invenit condecenter.*³⁵⁵

Sembla que ja estava erigida al segle XVI. Beneïda la part nova, adossada a l'antiga, el 24 de setembre de 1899. L'església té baptisteri, situat al costat de la porta principal. La pila baptismal és de marbre, amb una sola concavitat per a l'aigua. La que cau es rep en una palangana i es tira a la piscina. Té una bona tapa de fusta que tanca perfectament. No està envoltada de reixes. El baptisteri el forma una estança independent, amb la seva porta que es tanca amb clau. Té un quadre amb Sant Joan batejant a Crist. En el mateix baptisteri hi ha un armari on s'hi guarda tot el que està prescrit per administrar el baptisme. Hi ha una cullera de plata per batejar.³⁵⁶

Aquestes notes parlen de l'antiguitat de la parròquia, però, tot i ser antiquíssima, té la nau de nova construcció: de l'any 1949, ja que l'antiga va ser totalment destruïda durant la guerra de 1936. Al fer les obres per pavimentar un pati lateral, fa uns 50 anys, es va descobrir soterrada, la pila, que s'ha situat a la dreta de la nau del temple, al costat de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat, però no es fa servir.

És de pedra, rodona, i el seu interior està dividit en dues parts, sense sortida d'aigua. Descansa sobre una columna de proporcions molt primes, també de pedra, que dona esveltesa al conjunt. Sembla ser que no és la pila que hi havia a l'església cremada. És anterior als anys cinquanta; i en suprimir el baptisteri per fer-hi escoles, la van

³⁵⁵ Dades textuais de: *Visitatio...*, n. 1.

³⁵⁶ Informació extreta de: *Elencos...*, vol. XI. 121, 122. n. 1.

abandonar. Volen dignificar el conjunt col·locant-hi un escut de pedra que actualment hi ha a l'esquerra de l'entrada. Seria el conjunt de restes més antigues que actualment es conserven en aquesta parròquia.

A la monografia: "Sant Adrià de Besòs", l'autor Joan Rovira i Costa, (Sant Adrià de Besòs, 1977). Diu: *Fuentes bautismales. Según se entraba en la cancel·la de la Iglesia, encontrábase a tras mano y en la parte izquierda las fuentes bautismales. Estas, por lo que vemos, cerrábanse con un cobertor de cuero; mas éste, viejo y deteriorado, fué motivo para que el visitador, en 1588, providenciara: "que.s faci un coopertorio ex tela encerata huic ad duos menses a penam I ll. Ya anteriormente, per quant ses trobàs les fonts ubertes, amoinestó a mossèn Joan Missera, rector o vicari de dita Iglésia, condenándole per ,os càrrecs de la visita en sinquanta sous, y que fassa adobar los panyes de les fonts si menester serà". Asimismo, en otra visita, mandó "a los obrés de dita Iglésia que dins qinse dies pròxims venidors fassen fer una clau y pany a la tapa de les fonts y fermen lo pilar de fusta hont està ficat lo pany de manera que estiga be y decentment, y això en pena de XX s. Y en subsidi de excomunicació". Nuevamente, en 1627, en el edicto general de visita se consignó el siguiente extremo: "Item mane a dits obrés que dins dit temps y sots dites penes fassen unes tudoneres ben estanyades o envernissades que sien acomodades per tenir les aygües Santes de les fonts babtismals y que estiguin ben closes de modo que no y puguen entrar formigues ni altres inmunditie"s. Un año después conminó a los mismos obreros "a que fassen clau a les fonts attés que son trobades obertes".*

Parròquia de la Sagrada Família. Mataró

Aquesta parròquia, l'any 1965 ja tenia rector, però l'església actual va ser erigida l'any 1975. La pila baptismal, però, és més antiga, encara que no sabem la data exacta de la seva compra.

Aquesta pila baptismal és d'una sola peça, de ferro fos, i color verdós. Situada a la dreta de l'altar major. Té forma de petxina, i una sola cavitat. Per batejar fan servir

l'aigua d'una palangana exterior, i la deixen caure amb una petxina del mateix material i color que la pila, al cap de l'infant que rep el baptisme, que la recull una altra palangana situada a l'interior de la pila.

La columna de suport, també del mateix color i material, té gravats uns branquillons que envolten uns animals indefinits, com semblant l'anyell del Bon Pastor. La base que descansa al terra és quadrada i té un voraviu de petites esferes.

Parròquia de Sant Jaume. Barcelona

Nota històrica: Data de l'any 1541. L'edifici, de la plaça de Sant Jaume va passar al carrer Ferran, a l'església del Convent dels Trinitaris. El baptisteri està situat prop de la porta gran i a la seva dreta. La pila baptismal és de marbre blanc, i està dividida en dues parts, una de més gran per contenir l'aigua, i una altra de més petita per rebre la que cau del cap del nen batejat i conduir-la sota terra. La pila té una tapa de fusta, d'estil pulcrament gòtic. El baptisteri està rodejat d'una reixa de ferro que es tanca amb clau. Té un quadre de sant Joan batejant a Crist. Prop del Baptisteri hi ha un armari on s'hi guarda el necessari pel baptisme, segons les prescripcions. Tenen, a més, unes crismes antigues i una cullera, tot de plata, pels bateigs.³⁵⁷

Deduïm que la pila actual no és la que es descriu en aquesta nota històrica. Perquè el fet que hi hagi cavitats pels Sants Olis, fa pensar que no és gòtica.

El Rector, Mn. Carles, m'adreça al sagristà Xavier, que em diu que no hi ha documentació històrica, tota cremada durant la guerra de 1936. Només hi ha una anotació del Dr. Joaquim Vellvé i de Llorens, i del Reverend Jaume Llop i Camp, Prevere, en un llibret explicatiu de la Parròquia, que diu: *El baptisteri era un considerable avançament del patrimoni artístic que sant Jaume guardava.*

³⁵⁷ Ibid. vol. II. 95, 97.

En el llibre *Visites pastorals de 31 maig 1624* hi consta la següent visita, que extractem: *“In Dei nomine. Diumenge a 26 del mes de novembre de 1623”*. ..... (I segueix una descripció de tot el protocol per a rebre l'elegit...) *“entra i fonchrebut lo lltre. Y molt Rnt. Senyor Francisco Gil en Drets Doctor Prevere de la Diòcesi de Tortosa habitant en Barcelona Visitador General anomenat elegit y specialment deputat per a les Iglesies parrochials de la pn.t ciutat per lo lltm. Y Exm. Senyor Don Joan Sentis per la gràcia de Déu y de la Santa Sede Apostòlica Bisbe de Barcelona”*. ....(I segueix una detallada descripció.) Fa una visita solemne amb el clergat i la Junta d'Obra i els principals feligresos, revestits tots amb els seus atributs, i amb cants. Entre altres, hi ha descrita la següent visita: *“Deinde ab la mateixa solemnitat de professo cantant aquell Traite sicut servus desiderat ad fontes B. Devallaren a les fonts Baptismals y aquelles visitades y los Oleos Sants tornaren a l'Altar Major”*.

De 1939 a 1961 es reconstrueix, amb altres parts del temple, el baptisteri, que actualment no serveix.³⁵⁸

La pila està situada a la dreta de l'entrada de l'església, tapada amb una senzilla tapa de fullola de fusta. L'interior té dues parts: una de gran que conté l'aigua, i una de petita, amb sortida d'aigua, que no se sap on va a parar, presumiblement a terra, on l'aigua feta servir s'hi filtra. Aquesta part petita té forma de petxina i a cada costat té tres cavitats més petites que la petxina central. La pila és tota de marbre. La part gran que conté l'aigua té una peça encastada en el seu interior d'un marbre diferent que el de la pila. La pila és circular, té uns relleus en forma de gallons que abracen tota la seva copa.

La base és de marbre, octogonal, i la columna de suport de la pila, també de marbre; fa unes estries en espiral, que surten cadascuna d'elles d'unes boles.

Molt deteriorada i apuntalada amb uns tirants de ferro, No està tancada amb reixa.

³⁵⁸ Informació extreta de: *Labor pastoral...*

Parròquia de Sant Agustí. Barcelona

Nota històrica: Oberta al culte el 27 d'agost de 1839. Edificada com a convent d'Agustins descalços al segle XVIII.

El baptisteri és en el lloc que correspondria al primer altar al costat de l'evangeli. La pila baptismal és de marbre i dividida en dues parts, una, per contenir l'aigua, i l'altra, menor, que rep l'aigua que cau del cap i passa sota terra. La pila té una bona tapa de fusta folrada de ferro, que es tanca amb cadenat. L'entrada del baptisteri es tanca amb una reixa de ferro i clau. Hi ha un quadre de Sant Joan batejant a Crist; i l'armari on s'hi guarden els ornaments i estris per administrar el baptisme.³⁵⁹

Des del 1936 no hi havia pila baptismal. En treure els graons d'un altar lateral per poder-hi entrar el pas de la Macarena de la processó de Setmana Santa, es va trobar la pila baptismal actual. Pot ser una pila de l'època dels anys 1834/1836, que és quan el convent va passar a ser parròquia. No hi ha més informació a l'arxiu.

La cavitat de sortida de l'aigua està obstruïda. Està col·locada al costat de l'altar on hi actua el monitor a les celebracions, per complir una funció catequística. Per la part de fora té unes formes gallonades, buidades. La columna que la sosté està trencada, pendent de ser arranjada amb pols de marbre. No té tapa.

Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels. Barcelona

Nota històrica: Creada l'any 1868. Erigida a l'església de les religioses dominiques del carrer dels Àngels. Estil barroc. El baptisteri és complet. Pila de marbre. Tapa de llautó. Reixa de ferro. Quadre amb Sant Joan. Piscina. Armari per a col·locar-hi els utensilis.³⁶⁰

Pila de marbre blanc que fa unes aigües, amb uns relleus de gallons i una columna en forma de gerra. Base quadrada. Tapa de vidre transparent acabada amb una creu a la nansa. L'interior consta de dues parts, amb sortida d'aigua.

³⁵⁹ Informació extreta de: *Elencos*, vol. III. 171. n. 1.

³⁶⁰ *Ibid.* vol. V. 95.

Pot ser la pila que explica la nota històrica anterior. Està situada al costat esquerra de

l'altar i sota d'un quadre amb el naixement de Jesús, amb dos àngels adorant-lo. Tot l'entorn exterior de la cavitat de la pila està formada per uns lòbuls gravats en el marbre.

Parròquia de la Verge de Gràcia i Sant Josep. Barcelona

Nota històrica: Erigida l'agost de 1868. Data del segle XVII, any 1682, segons consta a la façana. El baptisteri està situat a l'entrada de l'església, al cantó de l'Epístola. La pila baptismal és de marbre, dividida en dues parts, una de gran per a l'aigua, i una altra de més petita, per rebre la que cau del cap del nen batejat, i així és conduïda sota terra. Té una bona tapa de fusta que es tanca amb clau. La capella del baptisteri té una reixa que es tanca amb clau. Hi ha un quadre de sant Joan batejant a Crist. Tot el que està prescrit per a administrar el baptisme es guarda a la sagristia.³⁶¹

³⁶¹ Ibid. vol. VII. 130.

Durant la guerra civil l'arxiu va ser cremat. Per tant hi ha poques possibilitats de saber quin és l'origen de la pila actual. L'any 1942 s'inaugura el Baptisteri. És una pila de marbre amb dues parts a l'interior, una d'elles té forma de petxina on a cada costat hi ha dos llocs més petits per posar-hi els sants olis. La base que la sustenta està decorada amb atributs de fulles. Tot al voltant de la pila hi ha gallons de relleu. Descansa sobre una base quadrada col·locada a sobre d'un petit suport octogonal.

L'església data de l'any 1682, i era un convent de carmelites descalços. Fou erigida com a parròquia el mes de juliol de 1868. Per tant, és de suposar que hi havia una pila baptismal anterior a l'actual, de la que no es tenen notícies del seu destí, segurament destrossada durant la guerra civil.

A la monografia: "Els "Josepets" de Gràcia", l'autor Josep Mª Martí i Bonet, (Barcelona, 1987), diu: *Abans de 1936, entrant a l'església, i a la part dreta, s'hi trobava la pila baptismal.*

Parròquia de Sant Josep. Mataró

Nota històrica: Erigida el 29 de desembre de 1867. Edificada el segle XVII. Segons la traça de fra Josep de la Concepció. El baptisteri és a l'última capella de la nau *in cornu epistolae*, prop de la porta de l'entrada. La pila és de marbre, dividida amb un recipient més gran per l'aigua, i amb un altre de més petit per recollir la que cau i conduir-la sota terra. Hi ha una tapa de fusta que es tanca amb clau. La capella queda tancada amb una reixa de ferro, amb pany i clau. Hi ha un quadre amb el baptisme de Jesús i un armari amb tot el que està prescrit. Hi ha una crismera de plata i una cullera de metall blanc.³⁶²

La pila està situada al centre del presbiteri més amunt de l'altar major. És circular, de marbre blanc. El peu que la sosté té gravades una creu amb les lletres alfa i omega a cada costat, penjades de la creu, i a sota dos peixos. Aquesta columna de suport descansa sobre una base hexagonal, també de marbre blanc.

El seu interior consta de dues parts, una de més petita, en forma de petxina, amb sortida d'aigua. Dues cavitats més per a col·locar-hi els sants olis. Té una tapa de vidre amb dues nanses que s'encaixen en uns altres dos forats que també hi ha a la pila.

Abans de la guerra del 36/39 estava col·locada en un altre lloc de la nau. Més antigament aquesta església no tenia pila baptismal, perquè era un convent de frares carmelites. L'any 1940 es reconstrueix el baptisteri.

L'any 1868 passà a ser parròquia, després de ser un annex de la parròquia de Santa Maria, i la pila és d'aquesta època. Primerament estava col·locada en un costat de la porta de l'entrada per passar posteriorment a l'altre costat, on hi havia la capella de Sant Albert de Sicília, capella que va ser enderrocada, per tornar a ser col·locada després en el seu lloc d'origen.

---

³⁶² Ibid. vol. XVIII. 165, 167.

Parròquia de Sant Andreu del Palomar. Barcelona

Notes històriques: *Visitavit etiam sacrum crisma et oleum sanctum atque sacros fontes bapismales clave clausos que omnia invenit condecenter.*³⁶³

Edificada l'any 1850. Però consta que la primera església era dels anys 991 i 1103. La pila baptismal està col·locada a la part esquerra de l'entrada principal de l'església. És de marbre dividida en dues parts. En tot el restant, afirmatiu. Vol dir tapa de fusta amb clau, reixa de ferro amb clau, quadre de Sant Joan Baptista, armari amb els utensilis prescrits...?³⁶⁴

L'església fou devastada el 1936. Es van enderrocar les dues voltes del baptisteri.

³⁶³ Dades textuais de: *Visitatio...*, n. 1.

³⁶⁴ Informació extreta de: *Elencos*. vol. VIII. 78. n. 1.

Les pintures de l'església i del baptisteri són de Josep Verdaguer, dels anys 1950/1960. L'església es comença a construir el 1850 i s'acaba la seva entrada el 1904, que és l'època de la pila i del baptisteri. Situat a l'esquerra de la porta principal. Hi havia una tapa de fusta amb un contrapès que era un colom representant l'Esperit Sant. En aixecar-se la tapa per batejar, "baixava" l'Esperit Sant. Amb motiu del Concili Vaticà II la pila es va col·locar a l'esquerra del presbiteri, d'acord amb les noves normes. Però, degut a la mala acústica i interferències que es produïen des de l'ambó del lector, aquest s'havia de situar precisament al costat on hi havia la pila. I es va traslladar al fons de l'església a la dreta de l'entrada. No es fa servir, és purament decorativa. Es bateja amb una pila portàtil davant de l'altar major.

És rodona i de marbre blanc. Dues cavitats: una en forma de petxina que és on hi cau l'aigua amb la que s'ha batejat, doncs té una sortida d'aigua. Per sota la pila, el cercle es va tancant a mesura que va baixant, amb unes formes de gallons, acabades amb un seguit de petites estries. El peu és rectangular i la base quadrada. Al peu hi ha quatre relleus: un colom, el símbol de *Pax*, una *X* i una creu.

Parròquia de Sant Llorenç. Barcelona.

D'aquesta pila no hi ha referències als arxius de la parròquia. Segurament va ser portada des d'un altre lloc en el període que va dels anys 1909 al 1936. És de marbre blanc, i va ser restaurada durant els primers anys del segle XXI.

Tapa de llautó, octogonal, rematada amb una bola esfèrica, amb estries, buida. La pila, també octogonal, consta de dues parts, amb sortida d'aigua. Peu octogonal sense cap ornament.

Parròquia de Sant Gregori Taumaturg. Barcelona

L'any 1940 va ser adquirida aquesta pila baptismal, de segona mà. És fabricada i comprada a Itàlia. Possiblement és de marbre de Carrara.

Situada a l'entrada de l'església a mà dreta. És octogonal, amb dues parts en el seu interior, i amb una tapa de llautó rematada per una creu i envoltada, en la seva part inferior, per unes aigües. La pila, que té un passamà al seu voltant, s'acaba de forma còncava i descansa sobre un pilar també octogonal sobre una petita base de més amplada. Amb un bordó a la meitat del pilar.

Parròquia de Sant Andreu. Sant Andreu de Llavanes

Nota històrica: Al segle XI ja era parròquia. L'església actual va ser construïda entre els anys 1826 i 1858. L'església té la capella del baptisteri a la part esquerra, a la primera capella de la nau lateral. La pila és de pedra amb la tapa de fusta. No es troba dividida. L'aigua es rep en una palangana i es tira a la piscina. La tapa no es tanca amb clau. La capella té una reixa que sí que es tanca amb clau. A la paret hi ha un quadre a l'oli representant a Sant Joan batejant a Crist. Hi ha un armari amb tot el necessari.³⁶⁵

Actualment fan servir una pila portàtil, de ciment artificial. El peu de suport és de ferro forjat. Té una tapa de fusta amb un relleu en forma de creu, i rematada també amb una creu metàl·lica. És la tapa de la pila antiga. És tracta d'una pila circular, amb una sola cavitat, en formes gallonades per fora. Cal destacar la base de ferro forjat. Encara que sigui una pila portàtil, la ressenyem pel seu valor artístic.

³⁶⁵ Ibid. vol. XVIII. 141.

El baptisteri és de l'època de la construcció de l'església. La pila que hi ha és de granet marró, i té dotze cares, amb una sola cavitat per a l'aigua. En una de les dotze cares hi ha gravat un dibuix quadrat que conté unes barres en diagonal. El peu que la sosté, segueix les dotze cares que s'eixamplen, fins arribar a un suport quadrat, al terra.

Parròquia de Santa Maria. Cornellà de Llobregat

Comencem la descripció amb les notes històriques de les visites pastorals de 1421 i 1921: *Visitavit etiam sacrum crisma et oleum sanctum atque sacros fontes babtismales clave clausos que omnia invenit condecenter.*³⁶⁶ Erigida entre els anys 1101 a 1314. Hi ha una part dels segles XII i XIII, ara sagristia, i la resta és d'estil renaixentista.

El baptisteri estava situat entrant a l'església, a l'esquerra. La pila, de marbre, està dividida en dues parts, una de més gran per contenir-hi l'aigua, i una altra de més petita per rebre la que cau del cap del nen batejat i conduir-la sota terra. La pila té una bona tapa de fusta, però no es tanca amb clau. Es troba dins d'una capella, amb reixa

³⁶⁶ Dades textuais de: *Visitatio...*, n. 1.

que es tanca amb clau. Té un quadre representant a Sant Joan batejant a Crist. Hi ha un armari on s'hi guarda tot el necessari per a administrar el baptisme. Hi ha una crismera i un cullerot de plata per batejar.³⁶⁷

L'actual edifici de la Parròquia es va construir l'any 1940, ja que l'anterior va ser destruït durant la guerra de 1936. La pila baptismal abans estava situada en un petit baptisteri a l'esquerra de l'entrada de l'església. Seguint les instruccions del Concili Vaticà II va ser traslladada a la dreta immediata de l'altar. Però com que ocupava un espai imprescindible per a altres cerimònies litúrgiques, el Rector, Mn. Lluís Juanet Garrigó, la va col·locar també a la dreta, però fora del Presbiteri; i a l'esquerra simètrica, hi va fer col·locar un ambó per proclamar les Lectures. Queda força digne.

Pila octogonal, de marbre, que descansa sobre una columna cilíndrica amb motlures, acabada amb una base quadrada. En aquesta base quadrada hi ha una inscripció que es pot veure a simple vista, que diu: *B. MAGRI. CORTES 182. BARCELONA*. Pot ser el constructor i la seva adreça? Per la part de sota de la pila hi ha una inscripció, que no es veu sinó és col·locant la persona que l'ha de llegir estirada a terra, i que diu: *JOSEPH FONT ET LARIBAL RECTOR ME FECIT. ANNO 1895*. Per tant, això certifica que la pila, o bé és la de l'anterior església o bé va ser traslladada des d'una altra ubicació.

La tapa, de fusta, no ocupa tota la superfície de la pila. Té gravat un colom significant l'Esperit Sant, amb set llengües de foc. Per la part de dins aquesta tapa té gravada la figura del bateig de Jesús. Darrera de la tapa i a sobre de la pila, hi ha una cavitat amb una tapa de marbre acabada amb un gran pom, per col·locar-hi els Sants Olis. L'interior de la pila té dues parts, una petita amb forma de petxina amb sortida d'aigua, que és on cau l'aigua des del cap del nou batejat.

A la paret del fons de l'espai on hi ha la pila, i a sobre d'aquesta, hi ha un vitrall que s'il·lumina des del seu interior, representant l'Esperit Sant que davalla sobre les aigües, en les quals hi ha dos peixos. Aquest vitrall és fet per un deixeble col·laborador de Grau Garriga, constructor dels vitralls de la nau de la Parròquia.

Monografia: "Notes històriques de Cornellà del Llobregat". Onofre Pelfort Pujol. 1979. S'hi diu: *L'any 1880 el rector Mn. Andreu Utesa Coy escriu: ...Ací tenim el Baptisteri. No tenim cap nova del seu origen, tan sols aquesta data que es veu ací a la seva peana de l'any 1621.*

Parròquia de la Puríssima Concepció. Barcelona

Nota històrica: Erigida el 29 de desembre de 1867. Edificada el 1869 amb els mateixos materials de l'església i claustre de l'antic convent-església del carrer Jonqueres. El baptisteri està situat al costat de l'Epístola, prop de la porta principal, entre l'altar del Carme i el Cor. És una capella amb entrada independent. Hi ha un timpà amb representació del baptisme. La pila baptismal és de marbre. Dividida en dues parts, de la forma que assenyala el Butlletí Eclesiàstic, volum 62, de 15 de desembre 1920. Té una bona tapa de fusta que s'hi ajusta perfectament sense tancar-se amb clau. El baptisteri queda ben tancat amb clau i reixa de ferro. Hi ha un quadre a l'oli,

³⁶⁷ Informació extreta de: *Elencos*, vol. XII. 87, 89. n. 1.

representant sant Joan batejant a Crist. Hi ha també un armari on s'hi guarda tot el que està prescrit per a administrar el baptisme.³⁶⁸

La pila és octogonal per fora i rodona per dins, i a cada una de les vuit parts que la formen hi ha tres relleus en forma de creus, separats per columnes amb unes estries formant espirals. La part interior on cau l'aigua del batejat, és més petita i adossada en un cantó. El suport de la pila és de quatre columnes juntes. La base de la pila té forma de creu, també decorada.

Estil modernista. No hi ha informació a l'arxiu parroquial. El quadre del baptisme de Jesús que hi ha al baptisteri és obra de Josep Obiols.

Monografia: "La parròquia de la Puríssima Concepció". Barcelona. 1997. Diu: *L'escultor modernista Eusebi Arnau va du a terme el relleu del Baptisme de Crist, que ornamenta el timpà de la façana exterior del Baptisteri. És possible que es realitzés a partir de 1912. En la reforma del Baptisteri de l'any 1923 es parla d'una entrada independent de l'església amb façana pròpia. Per tant, aquesta data podria ser ben bé la de la seva construcció. Durant els anys 1939 i 1940 es va anar reconstruint el temple després del saqueig de 1936. I, entre altres anotacions, n'hi ha una que diu: Reposició de la pica baptismal.*

Parròquia de Sant Francesc de Sales. Barcelona

En derruir-se la Parròquia de Sant Francesc de Pàola que hi havia al costat del Palau de la Música Catalana a finals del segle XX, la seva pila baptismal va passar a la Parròquia de Sant Francesc de Sales. Per aquest motiu, aquí fem referència a la visita pastoral de l'any 1921 a la Parròquia de Sant Francesc de Pàola, ja que la pila baptismal que hi havia en aquell moment, com que almenys té un segle d'existència, és la que tenim fotografiada.

³⁶⁸ Ibid. vol. IV. 193.

Nota històrica: Va començar a regir el dia 1 de gener de l'any 1823. Creada de nou com a parròquia l'any 1835. Era convent dels Mínims des de l'any 1597. Construïda aquest any 1597, i posteriorment enderrocada.

Hi ha un baptisteri situat a l'entrada del temple al cantó esquerre enfront de la capella del Santíssim. La pila baptismal és de pedra, i no es troba dividida en dues parts; en substitució d'això, es rep l'aigua que es tira al cap del nen batejat en una palangana i es tira a mà a la piscina. La pila té una bona tapa de fusta ben pintada, que es tanca amb clau. Hi ha un gran quadre a la paret amb sant Joan batejant a Jesucrist. Hi ha també un armari de paret, ben tancat, on s'hi guarda el que està prescrit per a administrar el sant baptisme.³⁶⁹

El baptisteri de sant Francesc de Pàola fou construït l'any 1957, o sia que va tenir menys de quaranta anys d'existència. Encara que la parròquia és anterior a la desfeta de l'any 1936.

La pila és de marbre, octogonal, amb dues cavitats i amb sortida d'aigua, sostinguda per una columna octogonal. El recipient de l'aigua, per la part exterior comença també de forma octogonal i acaba gairebé esfèrica.

El marbre fa les separacions de cada part amb un relleu, diferenciant-les, i amb un treball en forma de cordó a tot el voltant de la part de dalt. La tapa és d'aram, octogonal, rematada amb una creu.

Parròquia de Santa Anna. Barcelona

Nota històrica: Erigida com a tal l'any 1835. Sembla ser, però, que l'edifici va ser consagrat el segle XII. El baptisteri està situat a la capella de Sant Daniel. La pila baptismal és de marbre. És d'una sola peça. Quan s'administra el baptisme es rep l'aigua en una palangana de plata i després es tira a la piscina. La pila té una tapa de fusta i es tanca amb clau. El baptisteri, o capella de Sant Daniel, es tanca amb una reixa

³⁶⁹ Ibid. vol. III. 279.

de ferro. Hi ha un quadre pintat amb N. S. Jesucrist donant la potestat de batejar a tot el món. Prop de la pila baptismal hi ha un armari on s'hi guarda tot el que està prescrit per a administrar el baptisme. És tradició que en aquesta pila fou batejat el rei Jaume I el Conqueridor, per procedir de la capella dels reis d'Aragó. Hi ha una crismera de plata, i una cullera, també de plata, per batejar.³⁷⁰

De la pila actual, de la conversa amb el Rector Mn. Joan Aran, sabem que, sembla ser, segons tradició oral, un regal de la reina Isabel II, l'any 1853, després del Concordat de l'any 1851. Del convent de Santa Àgueda va passar a aquesta parròquia, erigida el segle XIX.

La pila i el peu o columna que la suporta són de marbre rosat, octogonals, sense cap tipus de dibuix. La pila té diverses capes que es van estrenyent, o fent més petites, fins la base. La tapa és de fusta també amb diverses capes, acabada amb un pom esfèric. Així com la pila es va estrenyent fins la seva base, la tapa es va eixamplant fins la seva pròpia base. El fons de la pila té dues cavitats, amb sortida d'aigua cap a terra.

No està situada a cap baptisteri, sinó en una capella, tancada, anomenada de la Verge de Poblet, perquè s'hi reunia, després de la guerra civil, una associació encarregada de promoure el redreçament del Monestir de Poblet.

Monografia: "Santa Anna de Barcelona". Joan Aran i Suriol. Barcelona. 2002. Diu: *Entre les obres salvades de 1936 cal destacar la pila baptismal. És una bella peça de pedra, a la qual s'atribueix una bonica i poc creïble tradició. Per la seva matèria pètria, es va salvar de la crema i continua fent el mateix servei que ha realitzat des del començament de la parròquia.*

---

³⁷⁰ Ibid. 105, 112.

Parròquia de Sant Joan. Montgat

Nota històrica: Va ser beneïda l'any 1857. Erigida el 30 de desembre de 1868. Estil Renaixement. El baptisteri està situat a l'angle esquerre de l'entrada de l'església. Pila baptismal de pedra treballada, i impermeable. No es troba dividida en dues parts, sinó que l'aigua la recull una palangana, i es tira a la piscina que està en un dels angles del

mateix baptisteri. La pila té una tapa de fusta molt gruixuda, i amb pany i clau. El baptisteri té una reixa de ferro que també es tanca amb pany i clau. Hi ha un quadre que representa sant Joan batejant a Crist. El que està prescrit per a administrar el baptisme es guarda a la sagristia que no cau lluny, encara que hi hauria lloc per a un armari. Hi ha una crismera de metall i dues culleres de plata, tot per batejar.³⁷¹

Encara que la pila actual és portàtil, la relacionem en aquest recull pel seu lligam amb la població de pescadors que sempre havia estat Montgat. I per la seva originalitat. Queda clar, però, que no és la pila que descriu la nota anterior. També en fem esment perquè l'any de la seva construcció, el 1860, és atípicament una pila baptismal portàtil.

Es tracta d'una àncora de ferro amb quatre braços terminals i una anella al capdamunt. Descansa sobre un cercle també de ferro i quatre rodes. El seu braç sosté dues petxines naturals per a l'aigua del bateig. Aquesta pila baptismal es va fer expressament pels voltants dels anys 1860, que és quan es va construir l'església. Ja hem dit que es tractava d'una vila marinera, i l'àncora és un símbol dels pescadors, a més de ser, en la iconografia paleocristiana, un símbol de l'Esperança. Segurament la parròquia tindria dues piles, si pensem en la de la visita pastoral de l'any 1921. També hi ha una pila de petxines a la Parròquia de la Immaculada Concepció de l'Hospitalet de Llobregat.

³⁷¹ Ibid. vol. XVII. 212, 214.

Parròquia de Sant Joan Baptista de Matadepera

La pila baptismal, de marbre blanc, està situada en un petit baptisteri a la dreta de l'entrada de l'església. És rodona, amb dues parts al seu interior, amb sortida d'aigua la més petita. A tot el voltant de la pila hi ha gravades unes fulles, i a l'inici del peu que la suporta també hi ha gravades unes formes imprecises. El recipient descansa en una estructura de ferro sobre la columna que acaba amb una base quadrada. Tapa d'aram, amb creu.

En aquesta parròquia em parlen de Can Roure, una capella on hi havia una pila baptismal antiga, semicircular adossada a la paret, i que va desaparèixer després de l'any 1939.

A la monografia: "Matadepera i Sant Llorenç del Munt", Vol. I, de Miquel Ballbé i Boada, (Matadepera, 1981), l'autor diu: *El 15 d desembre de 1920 el rector de Matadepera Mn. Jaume Torres contestava al Elenco del Boletín Eclesiástico de la Diócesis de Barcelona, i entre altres coses, deia: El Baptisterio se halla en la primera capilla de la nave derecha al entrar al templo. Pila de mármol con dos departamentos, tapa de madera, un armario conteniendo los utensilios para la administración del Sacramento.... Toda la capilla cerrada con verja de hierro bajo llave.*

Tot indica que la pila actual segueix sent aquesta de la descripció, ja que aquest llibre diu que el baptisteri segueix en el mateix lloc i la pila és de marbre.

Parròquia de la Puríssima Concepció de Sabadell

La parròquia és de l'any 1867. La pila, que no es fa servir, és d'abans de la guerra civil. Col·locada a la dreta de l'entrada de l'església. És de marbre de color gris. Fa uns 98 cms. de diàmetre. El seu interior té dues parts, amb sortida d'aigua la més petita. I també té dues cavitats per els olis i la sal. Hi ha uns relleus a tot el voltant de la cavitat per batejar, en forma de gallons. Tapa de fusta molt senzilla.

La pila era de la parròquia de Sant Pau de Riusec, -suprimida-, i traslladada a Sabadell el 28 d'agost de 1968. Aquest trasllat fou autoritzat pel bisbe de Barcelona Pantaleó Montserrat, i firmada l'acta pel secretari Lázaro Bauluz, on hi diu: *Pila baptismal con sus adherentes*, entre els objectes traslladats. L'any 1881 es va col·locar a la capella del Santíssim i el 1898, un cop resolt el baptisteri en capella pròpia, s'hi va ubicar.³⁷² El primer bateig, celebrat per Mn. Salvador Vidal antic rector d'aquesta parròquia i en aquell moment rector de Santa Maria de Badalona, fou el dia 11 de març de 1898 a Maria de Queralt Ustrell i Duran. Actualment el Baptisteri és capella de pregària.

Parròquia de Sant Esteve de Castellar del Vallès

La pila baptismal està situada en un baptisteri molt senzill a l'esquerra de l'entrada principal. Té una amplada d'uns 120 cms. i és octogonal. El material és el marbre blanc. La part més petita de les dues interiors té sortida d'aigua. La columna de suport de la pila té uns gravats geomètrics en el marbre agrupats de dos en dos a cada una de les

³⁷² Informació de: JOAQUIM GUIU, *La Parròquia de la Puríssima Concepció*, Biblioteca Sabadellenca, 1030.

vuit cares. Descansa sobre una base també octogonal. La tapa és de fusta amb incrustacions, també de fusta, i en el centre una en forma de creu. Tota la pila baptismal dóna una imatge de construcció massissa.

L'església fou edificada entre els anys 1884 i 1882. Sobre un solar de l'antiga església barroca de l'any 1771. I abans n'hi havia una de romànica.

L'autor de "Història de Castellar del Vallès", Mn. Antoni Vergés i Mirassó, Castellar del Vallès, 1974, escriu: *Obra escrita l'any 1872. Els altars de l'antiga església subsistiren fins que en els segles XVII i XVIII els barrocs dedicats a Sant Isidre Llaureador i la Mare de Déu del Roser. Aquest últim mereix especial menció: ara (1872) es troba en les Fonts Baptismals.*

Parròquia de Santa Maria de Ullastrell

A l'antic baptisteri no hi ha pila. N'hi havia una que sembla ser que va ser destruïda en un moviment que va fer l'edifici i que va caure en part. Hi van haver morts.

Actualment hi ha una pila baptismal a l'esquerre de l'altar de la capella del Santíssim, que no es fa servir. La tapa és de llautó. Té dues parts interiors iguals, una d'elles amb sortida d'aigua. La forma de la pila és ovalada, amb unes mides aproximades de 72 x 54 cms. Està arrambada a la paret. És de marbre marró, fosc, que fa unes betes d'aigües blanques. La columna que la suporta passa de més estreta a més ampla, per acabar estreta. Descansa sobre una base de marbre quadrada. Per les característiques sembla força antiga, encara que no hi ha informació a la parròquia ni de l'època ni del seu origen.

Parròquia de Sant Vicenç de Vallromanes

La pila baptismal és a l'esquerra de l'altar major. Té una senzilla tapa de fusta. És una pila circular. El seu interior té dues parts, una d'elles amb una separació al mig. La pila és de marbre i hi ha gravats dos àngels, un al cantó oposat de l'altre. I entre els àngels hi ha gravades vuit fulles, iguals sis d'elles, i les altres dues entre elles. I semblantment a l'altra meitat del cercle. Té un suport octogonal que arrenca del terra, i a sobre d'aquest suport hi ha una peça de marbre de vuit cares còncaves que aguanta una altra d'igual però més ampla.

En el capítol dedicat a les piles del període medieval, es parla d'una pila antiga que amb posterioritat va fer funcions de pica d'aigua beneïta.

Parròquia de Sant Sadurní de La Roca del Vallès

L'antiga capella de Sant Francesc, situada a l'entrada de l'església a l'esquerra, l'any 1877 era baptisteri. Hi havia una pila de marbre blavós. La fornícula, decorada amb

una petxina, era l'armari dels Sants Olis. I l'any 1904 hi col·loquen una altra pila de marbre blanc. Amb aquesta última pila s'hi fan bateigs fins l'any 1967, l'any on hi ha el trasllat del baptisteri a la capella immediatament següent, que és la de Sant Joan Baptista, i que actualment és la de la Immaculada. L'any 1967 hi col·loquen l'actual pila de batejar que era una pica d'aigua beneïda de l'any 1568. D'aquesta pila en parlem en el capítol dedicat a les piles dels segles XV al XVIII.

No hi ha rastre de la primera pila de marbre blavós. La pila de l'any 1904 és octogonal, té dues cavitats, una d'elles amb sortida d'aigua. Actualment està desmuntada, col·locada a la dreta de la porta principal d'entrada a l'església. I el seu peu en un racó de la sagristia. Aquest peu és octogonal amb quatre cares més grans i quatre de més petites, alternades. A tot l'entorn de la pila hi ha dues motlures del mateix marbre blanc, diferents.

El 15 de desembre de 1920 hi ha una relació de la situació de la parròquia segons ordena el Butlletí del Bisbat de Barcelona del mateix dia 15 de desembre de 1920. Referent al baptisme s'hi diu: *XIII.- En esta se bautizan todos los niños que nacen. La dilación en la administración de tan necesario y urgente Sacramento, acostumbra ser en esta de ocho a diez días. En la administración de este Sacramento, no se utiliza en esta otro ceremonial que el del Ritual de la Diócesis. La única comadróna de esta, está suficientemente instruída para su ejercicio. Aranzel de bateig: 2 pessetes. X.- Esta Iglesia tiene baptisterio y está situado al lado Izquierdo de la Iglesia e inmediato a la Puerta de salida. La pila es de marmol y está dividida en dos partes desiguales, y en la menor que recibe el agua que cae de la cabeza del bautizado, hay conducto para el agua. La pila tiene una muy consistente tapa de madera y se cierra con llave. Hay en el baptisterio el cuadro de S. Juan bautizando a Cristo. Lo prescrito para administrar el*

bautismo se guarda en una de las consolas de la sacristia. Hay por fin una verja alta y de hierro que rodea todo el baptisterio. Hi ha dues capetes de fil pel baptisme.

Els ornaments i objectes que figuren en els inventaris anteriors, també estan relacionats en l'inventari d'octubre de 1934.

Són notes històriques tretes de la Carpeta 27 A de la Obra i Inventaris de l'arxiu d'aquesta parròquia que es conserva a l'Arxiu Diocesà de l'Arquebisbat de Barcelona.

Parròquia de Sant Fèlix de Canovelles

L'església és romànica del segle XI. La pila baptismal té gravada la data de 1893 i el nom T. Mocas. És de marbre blanc. El seu interior el forma una sola cavitat. Al seu voltant hi té gravades vuit cel·les. A cada dues hi ha esculpides unes fulles diferents. Un

cilindre la suporta, que descansa sobre una semiesfera, també amb vuit cel·les esculpides. La base al terra és quadrada.

Parròquia de Santa Maria de Caldes de Montbui

Situada en un baptisteri tancat amb reixa, a l'esquerra de l'entrada de l'església. És de marbre blanc, rodona i d'uns 97 centímetres de diàmetre. Sembla modernista. Té dues cavitats, la petita amb sortida d'aigua. Tapada amb una peça de roba blanca que l'aguanta una estructura metàl·lica rematada amb una creu de llautó. Hi ha quatre caps d'àngels repartits per tota la circumferència de la pila, alternats amb unes motlures indefinides. Dos caos dels àngels estan trencats. Descansa sobre una columna cilíndrica que té diversos relleus, i per la part de baix esculpides unes fulles. Acaba a terra amb dues bases octogonals, una sobre de l'altra.

Monografia: "La Santa Majestat d Caldes". Fortià Solà, Pvre. 1934. S'hi diu: *El baptisteri monumental de marbre fou restaurat en època de Mn. Joan Alemany i Vidal l'any 1909 després de l'incendi de 28 de maig de 1907.*

Parròquia de Sant Miquel de Molins de Rei

D'aquesta pila baptismal, situada a l'entrada de l'església a la dreta, hi ha referències orals que diuen que va ser salvada durant la destrossa de la guerra civil. Ho pot testimoniar el seu aspecte de peça antiga. Però res és rigorosament segur.

És de pedra i de forma octogonal. La tapa és de fusta, amb una bola del món i una creu que la coronen. Aquesta tapa té dues obertures que permeten accedir a cada una de les dues parts de que consta l'interior de la pila sense que s'hagi de retirar. La part de la pila que té sortida d'aigua la té obturada. Cada una de les vuit cares té gravada una creu, menys la cara central que té esculpit Sant Miquel Arcàngel, cosa que la fa única i expressa per a aquesta parròquia. La columna de suport també és de vuit cares, amb la base al terra que s'eixampla una mica més que la columna.

La monografia: “La parròquia de Sant Miquel Arcàngel”, de Josep Mª Jordà i Capdevila, (Molins de Rei, 1993), diu: *Prop de l’entrada de la nova església construïda a mitjans del segle XIX, hi havia el baptisteri, amb una pica dividida amb dues parts. El presidia un quadre representant Sant Joan Baptista batejant Crist. L’entrada al baptisteri estava protegida amb un reixat.*

Parròquia de Sant Martí de Torrelles de Llobregat

Parlem de la pila baptismal actual que hi ha a la parròquia. Unes altres piles de propietat particular en fem esment en el capítol dedicat a les piles del període medieval.

Aquesta església, construïda a finals del segle XIX, va ser beneïda el dia 10 de novembre de l'any 1900. Situada a la seva entrada, a la dreta, hi ha la pila baptismal. Aquesta pila era la de l'antiga església romànica enderrocada. Pel seu estil barroc veurem que no té res a veure amb el de l'església nova ni amb les piques de l'entrada; el fet és que va ser un regal portat des de Cuba. Reprodueixo el text tret de l'arxiu parroquial: *“Don Francisco Agramonte propietario y natural de Santiago de Cuba, en memoria de que una hija suya va rebre la aigua baptismal en esta parroquia en lo any 1854 regalá la pila baptismal de marmol blanc que ara serveix de baptisteri amb sa tapa de caoba massissa, y además la suma de 240 Rv. Para ayudar de cor el reixat que tanca enterament lo baptisteri.”*

És de marbre blanc i fa uns vuitanta centímetres de diàmetre. El seu interior té dues parts, la més petita d'elles amb sortida d'aigua. També hi ha dos rebaixos petits per a col·locar-hi els sants Olis. Per fora és totalment llisa, sense cap ornamentació, només les corbes pròpies del barroc. La columna de suport té tres parts ben diferenciades. Descansa al terra sobre una petita base octogonal.

Parròquia dels Sants Just i Pastor de Sant Just Desvern

En el llibre “Inventari General de la Parròquia de Sant Just Desvern” de l'any 1949, el rector Mn. Antonino Tenas fa referència a aquesta pila baptismal dient: “És de marbre jaspejat, color fosc. Hi ha la inscripció: «DESCENDAT + IN + HANC + PLENITUDINEM + FONTIS + VIRTUS + DE + SPIRITU + SANCTO +». Feta malbé pels revolucionaris i tornada a ajuntar amb peces de ferro. Tapa des de l'any 1932 destruïda i feta nova l'any 1950”.

Situada en un espai que fa les funcions de baptisteri, a la dreta de l'altar major. La tapa actual és de fusta i vidre transparent, que permet veure l'interior, amb creu metàl·lica. Aquesta tapa no té cap valor, a part del funcional. Al costat hi ha el ciri pasqual. El seu interior té dues parts, amb sortida d'aigua la més petita, que es fa servir, amb desguàs de l'aigua al terra. La seva forma és el·líptica, l'amplada és de cent centímetres i la llargada de vuitanta centímetres. El peu comença molt estret a sota de la cavitat de la pila, i s'eixampla a mesura que baixa cap a una base, també el·líptica, al terra. La inscripció de que parla el llibre d'inventari, està molt malmesa i hi ha paraules que no es poden llegir. La tapa de l'any 1932 i feta nova l'ant 1950 és cònica i s'aixecava per mitjà d'unes politges i un contrapès. Es va abandonar per preservar la seguretat del

batejat. A la part de sota de la semiesfera de la pila, hi ha gravades unes fulles, cap amunt, que l'abracen.

Parròquia de Sant Pere de Abrera

Situada al fons de l'església a l'esquerra. És rodona, d'uns seixanta centímetres de diàmetre. El peu és cilíndric. El seu interior té una part gran per a l'aigua beneita i tres de petites per a dipositar-hi els sants olis. Al seu voltant hi té gravades quatre creus. Està construïda amb marbre de color blanc. Tancada amb un a reixa que conforma un petit baptisteri.

Parròquia de Sant Corneli de Collbató

Situada a l'esquerra de l'entrada. És una pila baptismal en forma d'el·lipse, de marbre fosc, adossada a la paret. La tapa és de ferro acabada amb una creu, que la sostenen unes estructures decoratives també de ferro. Fa uns vuitanta centímetres d'amplada. La columna cilíndrica de suport està força deteriorada, i acaba amb una base quadrada.

Parròquia de Sant Pau de La Guàrdia de El Bruc

No s'ha obtingut informació documentada, però per les seves característiques, aquesta pila baptismal sembla força antiga.

Situada a la dreta de l'entrada, adossada a la paret. És rodona, amb dues parts interiors, una d'elles amb sortida d'aigua. És de marbre blanquinós, i el de la columna sobre la que descansa fa unes aigües. Té unes estries gravades a tot el seu voltant que són continuació de les del cercle superior, que fa com una flor que s'obre. La columna de suport és rectangular, però no sembla feta per a aquesta pila, doncs es veu afegida per un gruix de ciment. Descansa sobre una base també rectangular més ampla.

Parròquia de Santa Maria de La Geltrú de Vilanova i La Geltrú

Pila baptismal situada a la dreta de l'entrada de l'església. És de marbre blanc. La forma un rectangle arrodonit pels laterals petits, d'una mida de 120 per 60 centímetres. Té dues cavitats separades l'una de l'altra, de 38 centímetres de diàmetre cada una d'elles. i amb tapes de fusta. La cavitat de l'esquerra és la que té la sortida d'aigua. Una tapa té la inscripció: *Ita desiderat anima mea ad te Deus*, i l'altra inscripció diu: *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum*. I a totes dues hi ha gravades un cérvol que beu aigua viva.

La base és una peça de marbre quadrat amb la inscripció: *QUI CREDIDERIT, ET BAPTIZATUS FUERIT, SALVUS ERIT. Marc. 16. v. 16. 1866*. Aguantes la pila quatre peus de lleó, i té a tot l'entorn superior un cordó. Al davant hi ha una figura semblant a una flama, trencada per un costat. Hi ha uns relleus gallonats a tot l'entorn de la base, i acaba amb un afegitó al sota, d'unes fulles.

Parròquia de La Immaculada Concepció de Vilanova i La Geltrú

Pila situada a l'esquerra de l'entrada, adossada a la paret. Tapa de fusta que la formen tres parts superposades. És de marbre. La columna de suport té unes fulles d'ornamentació. Descansa sobre una base quadrada. El seu interior té dues parts, una d'elles, la més petita, amb sortida d'aigua. La forma d'aquesta pila és semiesfèrica, d'un diàmetre de 70 centímetres i una amplada pel centre de 55 centímetres.

Parròquia de Sant Antoni Abat de Vilanova i La Geltrú

El baptisteri està situat a la primera capella entrant a la dreta per la porta principal. Tot el baptisteri descansa sobre un graó més alt que el terra de l'església, i a sobre d'aquest graó n'hi ha un altre de marbre blanc-gris, que és on hi descansa la pila baptismal. Aquesta pila és de marbre totalment blanc, d'autor anònim del segle XIX com ho indica una inscripció que hi ha al costat del baptisteri. Fins l'any 1936 s'hi batejava, i després va ser destruïda durant la guerra civil. L'any 1939, quan la reconstrucció del temple, va ser trobada entre les runes de la destrucció, i rehabilitada.

Té una llargada de 177 centímetres per una amplada de 148. Els seus dos cantons són rodons i en el seu interior hi ha les dues cavitats circulars per a l'aigua beneita, la de la dreta amb sortida d'aigua cap el terra, que fan uns 54 centímetres de diàmetre. Tot el voraviu de dalt el recorre un gravat en el marbre, com un cordó. Per sota de la pila l'abraça unes formes gallonades. On hi ha unes motlures molt més definides com fulles de raïm és en els quatre peus que la sostenen, i que estan situades per sota d'uns rosetons quadrats. Cada una de des dues cavitats per a l'aigua de batejar està coberta per una tapa de llautó semiesfèrica rematada per una creu. A simple vista poden semblar unes tiars pontificies.

